

ENVIRONMENTÁLNE OZNAČOVANIE PRODUKTOV – INTERNETOVÁ STRÁNKA
>WWW.EKOLABELING.QSH.SK<

EVA KUCHARIKOVÁ - MIROSLAV RUSKO

ECOLABELLING OF PRODUCTS – INTERNET SITE >WWW.EKOLABELING.QSH.SK<

ABSTRACT

Internetová stránka >www.ekolabeling.qsh.sk< obsahuje informácie o jednotlivých typoch environmentálneho označovania produktov. Bola vytvorená za účelom informovať širokú verejnosť o danej problematike a prispieť tak k ochrane životného prostredia budovaním environmentálnej zodpovednosti a povedomia hlavne u veľkej skupiny spotrebiteľov.

Kľúčové slová: environmentálne označovanie, normy, značky, typ I, typ II, typ III

ABSTRACT

Internet site >www.ekolabeling.qsh.sk< contains information about several ecolabelling types. It was created in order to inform the community about given problematic and contribute to the protection of environment by spreading of environmental responsibility and awareness especially by a big group of consumers.

Key words: ecolabelling, standard specifications, labels, type I, type II, type III

Úvod

Environmentálne označovanie je prirodzeným prejavom alebo výtvorom najmenej dvoch výrazných záujmových skupín – na jednej strane časťou výrobcov, resp. podnikateľov, ktorí kvalifikovaným označením chcú zvýšiť konkurenčnú schopnosť svojho výrobku, na strane druhej časťou spotrebiteľov, angažovaných environmentálnych aktivistov, výskumníkov a štátnych úradníkov, ktorí chcú bežnému i priemyselnému spotrebiteľovi dať alebo zaručiť možnosť vybrať si medzi výrobkami na trhu tie, ktoré majú dôveryhodnejšie environmentálne vlastnosti [4]¹.

Environmentálna značka typ I môže byť udelená len výrobku s vlastnosťami, ktoré mu umožňujú vo významnej miere prispieť k zlepšeniu životného prostredia v súvislosti s kľúčovými environmentálnymi aspektmi počas celého životného cyklu výrobku. Pre každú skupinu výrobkov sa určia kritériá na udelenie národnej environmentálnej značky obsahujúce pre každý z kľúčových environmentálnych aspektov požiadavky, ktoré musí výrobok spĺňať, vrátane požiadaviek súvisiacich so schopnosťou uspokojovať potreby spotrebiteľov. Ďalej sa určia požiadavky na posudzovanie zhody

¹ SUCHÁNEK, Z., Normy ISO pro environmentální značení – účinný podpůrný nástroj environmentálního managementu nebo konfliktní téma? In RUSKO, M. [Ed.] Manažérstvo životného prostredia (EMS, EMAS), Banská Bystrica. 1998

konkrétnych výrobkov s kritériami a na overovanie predpokladov na používanie národnej environmentálnej značky.

Zavádzanie certifikačných ecolabelingových systémov

Prvý certifikačný ecolabelingový systém (program) centrálné riadený treťou [nezávislou] stranou (v tomto prípade Federálnym ministerstvom životného prostredia) bol zriadený v roku 1977 a uvedený do praxe v Spolkovej republike Nemecko v roku 1978. Program sa v Nemecku rýchlo rozšíril a o udelenie ekoznačky „Modrý anjel“ za začali uchádzať aj zahraničné firmy pôsobiace na nemeckom trhu. Úspech nemeckého ecolabelingového programu viedol k založeniu ďalších ecolabelingových programov.

Druhým štátom, ktorý zaviedol jednotné označovanie výrobkov ohľaduplných voči životnému prostrediu bola v roku 1988 Kanada. Kanadský program (Environmental Choice^M Program – ECP) bol vytvorený v rámci záväzku kanadskej vlády podporovať trvalo udržateľný rozvoj a zahŕňať aspekty ochrany životného prostredia do ekonomického rozhodovania.

Dňa 6.novembra 1989 bol rozhodnutím Škandinávskej rady ministrov zodpovedných za záležitosti spotrebiteľov vyhlásený nordický ecolabelingový program „Biela labuť“, ktorý bol prvým nadnárodným programom. Na uplatňovaní harmonizovaného, dobrovoľného a pozitivistického Nordického environmentálneho programu označovania výrobkov sa podieľajú Fínsko, Island, Nórsko a Švédsko.

V roku 1989 bol vyhlásený národný ecolabelingový program v Japonsku. V roku 1989 bol vyhlásený prvý privátny program riadený súkromnou spoločnosťou Geen Seal v USA. Rakúsky ecolabelingový program bol založený ako štátny a národný v roku 1991.

V roku 1992 bol Nariadením Rady (ES) 880/1992 z 23. 3. 1992 založený nadnárodný ecolabelingový program EÚ, ktorý bol novelizovaný Nariadením (EC) 1980/2000.

Globálna sieť environmentálneho označovania

V roku 1994 bola založená globálna sieť environmentálneho označovania – GEN (Global Ecolabelling Network). GEN je nezisková mimovládna organizácia. V tejto sieti sú združené jednotlivé národné a nadnárodné programy z celého sveta [1]².

Environmentálne označovanie typ I v SR

V SR bol schválený Národný program environmentálneho hodnotenia a označovania výrobkov v SR (NPEHOV) uznesením Vlády SR č. 97/1996 a rozhodnutím ministra životného prostredia SR vyhlásený dňa 15.4.1997 [2] 3. V NPEHOV značkou „Environmentálne vhodný výrobok“ (EVV) sú obsiahnuté všetky dôležité zásady programu EÚ a sú rešpektované prvky a zásady významných zahraničných programov environmentálneho označovania. Ide o program, ktorý procedurálne zahŕňa environmentálne označovanie typu I, ktorého zásady, princípy a postupy sú normalizované v STN ISO 14024. Rozsah a postupy zabezpečované v rámci Národného programu environmentálneho hodnotenia a označovania výrobkov a podmienky jeho inštitucionálneho zabezpečenia vyplývajú :

- zo zákona č. 469/2002 Z. z., o environmentálnom označovaní, ktorým sa upravujú podmienky a postup pri udeľovaní a používaní environmentálnych značiek - národnej značky „Environmentálne vhodný výrobok“ a značky Európskeho spoločenstva „Európsky kvet“ a vyhlášky č. 258/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon;

² Dostupné na internete: <http://www.gen.gr.jp/whats.html> [cit. 2006-01-24]

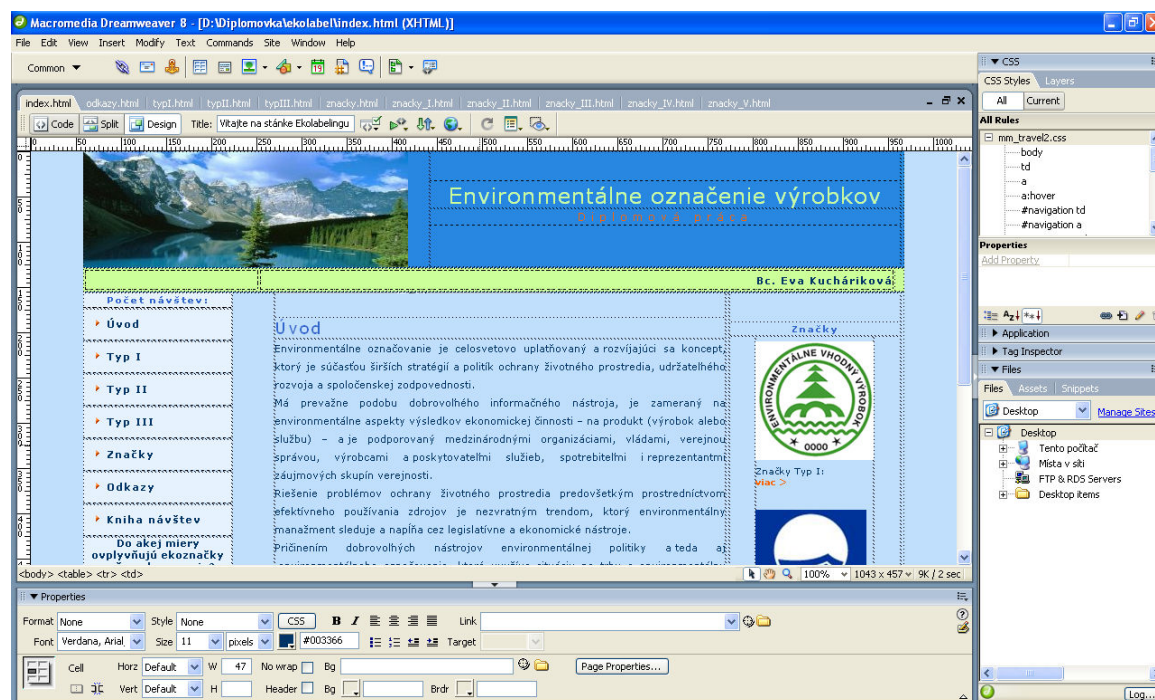
³ Národný program environmentálneho hodnotenia a označovania výrobkov v SR, schválený uznesením Vlády SR č. 97/1996

- zo súvisiacich predpisov, t. j. výnosov ministerstva, ktorými sa stanovujú osobitné podmienky na udelenie národnej environmentálnej značky;
- z Nariadenia (ES) 1980/2000 o zrevidovanom systéme udeľovania environmentálnej značky spoločenstva a ostatných priamo súvisiacich predpisov EÚ v súvislosti s úlohami, ktoré pre SR vyplývajú z členstva v EÚ. Súvisiace predpisy sú rozhodnutia Komisie:
 - pre systémové otázky – pracovné pravidlá konzultačného fóra, úhrady za prihlášku a používanie značky, štandardnú zmluvu obsahujúcu podmienky používania značky spoločenstva,
 - pre vecné otázky – pracovný plán ekoznačenia v spoločenstve, environmentálne kritériá pre vybrané výrobné skupiny.

Dňa 25. júna 2002 NR SR schválila zákon č. 469/2002 Z.z. o environmentálnom označovaní výrobkov. Týmto zákonom sa do právneho poriadku SR transponovalo revidované Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) 1980/2000 o systéme Spoločenstva pre udeľovanie environmentálnej značky Európsky kvet, ktorému predchádzalo Nariadenie Rady (EHS) 880/1992. Zákon upravuje podmienky a postup pri udeľovaní a používaní environmentálnych značiek „Environmentálne vhodný výrobok“ a „Európsky kvet“. Zákon NR SR č. 469/2002 Z. z. o environmentálnom označovaní výrobkov bol novelizovaný zákonom č. 587/2004 Z. z.

Internetová stránka >www.ekolabeling.qsh.sk<

Najmasovejším multimediálnym prostriedkom je v súčasnej dobe bezpochybné internet. Internetová stránka >www.ekolabeling.qsh.sk< obsahuje informácie o jednotlivých typoch environmentálneho označovania výrobkov . Bola vytvorená za účelom informovať širokú verejnosť o danej problematike a prispieť tak k ochrane životného prostredia budovaním environmentálnej zodpovednosti a povedomia hlavne u veľkej skupiny spotrebiteľov.

Obr. 1 - Prostredie programu Macromedia Dreamweaver 8

RUSKO, M. – BALOG, K. [Eds.] 2007:
Manažérstvo životného prostredia 2007 ▼▲▼ Management of Environment '2007
zo VII. konferencie so zahraničnou účasťou konanej 5. - 6. 1. 2007 v Jaslovských Bohuniach
Proceedings of the International Conference, Jaslovské Bohunice, 5-6 January 2007
Žilina: Strix et VeV. Prvé vydanie. ISBN 978-80-89281-18-3.

Tvorba a prostredie internetovej stránky >www.ekolabeling.qsh.sk<

Stránka bola tvorená v programe Macromedia Dreamweaver 8 (Obr. 1) a je uložená na Free Hosting >http://www.qsh.sk/free< , ktorý poskytuje bezplatnú prevádzku.

Priestor stránky je rozdelený do niekoľkých sektorov (Obr. 2) ako je :

- menu
- anketa
- informácie a opis jednotlivých typov značenia
- značky
- počet návštevníkov stránky

Obr. 2 - Vzhľad stránky www.ekolabeling.qsh.sk

Menu internetovej stránky >www.ekolabeling.qsh.sk<

Menu stránky obsahuje položky :

- Úvod – kliknutím na položku sa objavia informácie o environmentálnom označovaní ako celosvetovo uplatňovanom dobrovoľnom informačnom nástroji a taktiež cieľ, ktorý by sme chceli prostredníctvom tejto stránky dosiahnuť.
- Typ I – pod touto položkou sa objavia informácie o I. type environmentálneho označovania a na pravej strane sa objavia tri základné značky typu I
- Typ II - pod touto položkou sa objavia informácie o II. type environmentálneho označovania a na pravej strane sa objavia tri základné značky typu II
- Typ III - pod touto položkou sa objavia informácie o III. type environmentálneho označovania a na pravej strane sa objavia tri najznámejšie značky typu III

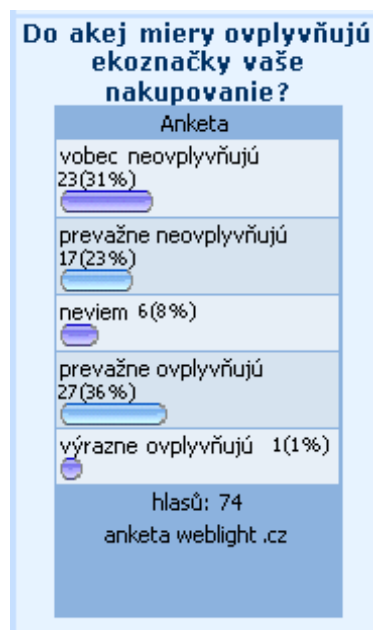
- Značky – po kliknutí na túto položku si môže návštevník pozrieť všetky značky pre jednotlivé typy, ktoré sa podarilo získať (upravené a doplnené podľa [3]).
- Odkazy – pod položkou odkazy sú uložené najdôležitejšie odkazy na stránky nielen ekolabelingových spoločností, ale aj napr. MŽP SR, SAŽP alebo CENIA.
- Kniha návštev – je veľmi hodnotnou položkou, pretože tam môžu návštevníci tejto stránky napísať svoje pripomienky alebo návrhy na zlepšenie či otázky.

Anketa na internetovej stránke >www.ekolabeling.qsh.sk<

Súčasťou stránky je aj anketa (obr. 3), ktorá pozostáva z otázky: Do akej miery ovplyvňujú ekoznačky vaše nakupovanie?

- vôbec neovplyvňujú
- prevažne neovplyvňujú
- neviem
- prevažne ovplyvňujú
- výrazne ovplyvňujú

Od spustenia stránky 1.5.2007 do 22.5.2007 sa ankety zúčastnilo 74 návštevníkov. Ankety je možné sa naďalej zúčastňovať a hlasovať.

Obr. 3 - Anketa na stránke www.ekolabeling

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

- [1] Global Ecolabelling Network . - Dostupné na internete: >http://www.gen.gr.jp/whats.html< [cit. 2007-01-24]
- [2] Národný program environmentálneho hodnotenia a označovania výrobkov v SR, schválený uznesením Vlády SR č. 97/1996
- [3] RUSKO, M. 2006: *Environmentálne značky používané v rámci environmentálneho označovania typu I*. - Magazín pre priemyselnú ekológiu XXI. storočie, VIII, 4/2005-2006,

RUSKO, M. – BALOG, K. [Eds.] 2007:

**Manažérstvo životného prostredia 2007 ▼▲▼ Management of Environment '2007
zo VII. konferencie so zahraničnou účasťou konanej 5. - 6. 1. 2007 v Jaslovských Bohuniach
Proceedings of the International Conference, Jaslovské Bohunice, 5-6 January 2007
Žilina: Strix et VeV. Prvé vydanie. ISBN 978-80-89281-18-3.**

Bratislava: Envira, ISSN 1335-874X, s.22-23. - [online]. [cit. 2007-04-17]. Dostupné na internete: >http://www.envira.sk/04_05_21/znacky.pdf<

- [4] SUCHÁNEK, Z., 1998: Normy ISO pro environmentální značení – účinný podpůrný nástroj environmentálního managementu nebo konfliktní téma? - In RUSKO, M. [Ed.] Manažérstvo životného prostredia (EMS, EMAS), 1998, zborník z konferencie, Banská Bystrica.

ADRESA AUTOROV

Ing. Eva Kucháriková, Slovenská technická univerzita v Bratislave,
Materiálovotechnologická fakulta Trnava, Ústav výrobných technológií, Bottova 23,
917 01 Trnava, Slovenská republika, e-mail: >eva.kucharikova@stuba.sk<

RNDr. Miroslav Rusko, PhD., Slovenská technická univerzita v Bratislave,
Materiálovotechnologická fakulta Trnava, Ústav bezpečnostného a environmentálneho inžinierstva,
Botanická 49, 917 01 Trnava, Slovenská republika, e-mail: >miroslav.rusko@stuba.sk<

RECENZENT

doc. Ing. Viktor Wittlinger, PhD., Slovenská technická univerzita v Bratislave,
Materiálovotechnologická fakulta Trnava, Botanická 49, 917 01 Trnava, Slovenská republika, e-mail:
>vikwit@zoznam.sk<